

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 4. marts 2025

Orientering nr. 05/2025

Landsstyremanden for fiskeri og infrastruktur er fratrådt

Torsdag den 27. februar 2025 udsendte Lagmandskontoret en pressemeddelelse om, at landsstyremand for fiskeri og infrastruktur, Dennis Holm (Tjóðveldi) fratræder sin stilling i kølvandet på en klage i maj 2024 til Landsstyrismálanevndin (Lagtingsudvalg der har tilsyn med landsstyrets virksomhed).

Sagen begyndte, da den nu tidligere landsstyremand den 24. april 2024 ved bekendtgørelse ændrede kvotefordelingen for blåhvilling. Lagtingsmedlem Árni Skaale (Fólkaflokkurin) klagede til Landsstyrismálanevndin, fordi han mente, at der ikke var hjemmel til at ændre kvotefordelingen ved bekendtgørelse, hvilket Landsstyrismálanevndin også konkluderede den 26. februar 2025. Landsstyrismálanevndin pointerer dog, at dette ikke var en overtrædelse af loven om landsstyremedlemmers ansvar, da Dennis Holm handlede ud fra embedsværkets rådgivning.

I pressemeddelelsen fra Lagmandskontoret begrundede lagmand Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin) landsstyremandens fratræden således: *"For at sikre politisk arbejdsfred er vi kommet overens om, at det er bedst, at landsstyremanden fratræder sin stilling."*

Forkvinde for Tjóðveldi Sirið Stenberg varetager landsstyreområdet, indtil der bliver fundet en afløser. I interview med KVF siger Sirið Stenberg, at hun i udgangspunktet ikke ser en større rokode for sig og forventer, at der er fundet en afløser for Dennis Holm inden partiets landsmøde den 4.-5. april 2025.

Færøerne og den aktuelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation

I et interview med lagmanden 18. februar 2025 i KVF i forlængelse af lagmandens deltagelse i sikkerhedskonferencen i München 14.-16. februar 2025 lagde lagmanden bl.a. vægt på, at Lagtinget for et år siden enstemmigt vedtog en national sikkerhedspolitik for Færøerne, og at Færøerne efter denne skal være en part i alle sikkerheds- og forsvarspolitiske initiativer og afgørelser, som er relevante for Færøerne og den nordatlantiske region. Han fremhævede endvidere NATO-medlemskabet, som sikrer forsvaret af Færøerne. På spørgsmål, om det er realistisk for Færøerne med en nyordning af forholdet til Danmark i den nuværende situation, tilkendegav lagmanden, at det ville kunne lade sig gøre, og at der ikke skal være nogen tvivl om, at Færøerne er en integreret del af NATO.

Landsstyremand i udenrigsanliggender Hogni Hoydal (Tjóðveldi) har i midten af februar 2025 besøgt først Norges udenrigsminister og siden Islands udenrigsminister og erhvervsminister. Efter møderne i Island udtalte Hogni Hoydal bl.a.: *"Ligesom under mødet med Espen Barth Eide, Norges udenrigsminister, drøftede vi sikkerheds- og forsvarsspørgsmål, samt hvordan vi sikrer et væsentligt stærkere samarbejde mellem nationerne i Nordatlanten og Arktis. I en tid, hvor al sædvanlig kommunikation mellem landene i verden er under opløsning, har det*

aldrig været vigtigere, at nationerne i Nordatlanten står sammen om, at vi – folket, der bor og lever her – sætter dagsordenen og sikrer demokrati og internationale regler i vores del af verden”.

Både medlem af Lagtinget Barður á Steig Nielsen og MF Anna Falkenberg (Sambandsflokkurin) har gentaget kritikken af landsstyret for ikke at have deltaget tilstrækkeligt i og fået tydeligt nok aftryk på forhandlingerne op til første delaftale på forsvarsområdet om Arktis og Nordatlanten i slutningen af januar 2025, se Orientering nr. 3/2025. I et opslag på Facebook den 28. januar 2025 tilkendegiver Anna Falkenberg, at landsstyret fra starten burde have prioriteret, at et tredje søkabel mellem Færøerne og omverdenen blev en del af forsvarsaftalen, således at der ville være sikret finansieret til det ekstra søkabel. Udtalelsen kom i forlængelse af, at direktør for Føroya Tele, Kristian R. Davidsen i et interview med KVF den 27. januar 2025 tilkendegav, at et øsamfund som Færøerne burde have mindst tre kabler til udlandet, og han opfordrede derfor landsstyret til at prioritere den kritiske infrastruktur.

I den omtalte delaftale om Arktis og Nordatlanten er det bl.a. aftalt at igangsætte en analyse af mulighederne for at etablere et nordatlantisk søkabel i samarbejde med Færøernes landsstyre. Analysen skal foreligge senest ultimo 2025.

Landsstyremand i udenrigsanliggender Høgni Hoydal afviser kritikken fra Sambandsflokkurin og henviser bl.a. til, at Lagtinget enstemmigt har vedtaget en national sikkerhedspolitik, som er fundamentet for landsstyrets virksomhed, og at Lagtingets Udlandsudvalg er inddraget i alle afgørelser, som landsstyret træffer.

Lagtinget markerede den 24. februar 2025 tre-årsdagen for krigen i Ukraine ved at hejse det ukrainske flag ved Lagtinget side om side med det færøske flag, Merkið.

En række færøske politikere, herunder lagmanden, har udtrykt støtte til og sympati med Ukraine og præsident Volodymyr Zelenskyj efter hans møde med præsident Donald Trump i Det Hvide Hus den 28. februar 2025.

Udenrigsministeren har besøgt Færøerne

Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen besøgte Færøerne i dagene 28. februar til 2. marts 2025. Landsstyremand i udenrigsanliggender Høgni Hoydal var vært for udenrigsministeren under besøget, hvor de bl.a. havde et bilateralt møde og møde med medlemmer af Lagtingets Udlandsudvalg. På et fælles pressemøde med landsstyremanden og udenrigsministeren blev forholdene i rigsfællesskabet og den aktuelle sikkerhedspolitiske situation i verden berørt. Udenrigsministeren glædede sig over, at Færøerne deltager i de politiske initiativer for at hjælpe ukrainerne, både med direkte støtte og ved at tage imod flygtninge, samt at Færøerne har markeret sin holdning over for Rusland ved at begrænse adgangen til færøske havne og reducere eksporten til det russiske marked. Udenrigsministeren tilkendegav i den forbindelse, at der fra dansk side ikke vil mangle støtte i bestræbelserne på at finde nye markeder for færøske eksportvarer. I forhold til et muligt færøsk medlemskab af Verdenshandelsorganisationen WTO omtalte udenrigsministeren § 6-nævnet, der i øjeblikket vurderer de juridiske muligheder herfor (se bl.a. Orientering nr. 3/2025), og han udtalte i den forbindelse: *”Begge parter håber, at det vil kunne lade sig gøre”.*

Búskaparráðið: Indikationer på lavere vækst og behov for reformer

Búskaparráðið (Færøernes økonomiske råd) præsenterede den 3. marts 2025 sin forårsrapport med overskriften *”Indikationer på lavere vækst og behov for reformer”.* Búskaparráðið vurderer, at væksten i BNP i 2024 lå på 3,0 pct. i løbende priser og forventer, at væksten vil være på henholdsvis 5,0 pct. og 5,7 pct. i løbende priser i 2025 og 2026. Der foreligger ingen vurderinger af realvæksten for årene 2024, 2025 og 2026.

Búskaparráðið skrivar vidare í redegørelsen, at de færøske husholdningar er mindre optimistiske nu i forhold til tidligere. Ifølge Hagstova Føroyas (Færøernes Statistik) forbrugerundersøgelse, er der lidt flere husholdninger, der har svært ved at få enderne til at mødes nu sammenlignet med sidste år. Dette til trods for, at priserne ikke længere stiger med samme hastighed, at der er gennemført lønforhøjelser og skattelettelser, samt at renten er sænket. Endvidere pointeres det, at en mere usikker verden kan få folk til at være mere forsigtige.

I forhold til erhvervet skrivar Búskaparráðið, at indikatoren for byggeindustrien er faldet for tredje kvartal i træk og nu ligger under gennemsnittet. Der er meldinger om færre ordrer, samt forventninger om, at arbejdsstyrken vil være mindre det kommende år. Dog er både handels- og tjenestesektorerne mere optimistiske og oplever en stigning i den samlede efterspørgsel inden for de områder.

Ligesom i de seneste redegørelser opfordrer Búskaparráðið også denne gang de politiske myndigheder til at igangsætte reformer for at gøre finanspolitikken mere holdbar. Blandt andet anbefaler Búskaparráðið at hæve pensionsalderen, at sætse mere på større institutioner inden for folkeskole-, social- og ældreområdet, og at implementere et finanspolitisk regelsæt, således at der på sigt er balance mellem de offentlige indtægter og udgifter.

Investeringsfondens formue lånes ud til to projekter

Den 1. januar 2025 blev Investeringsfonden for Færøerne overdraget fra danske til færøske myndigheder. Det forventes, at landsstyret snart fremsætter forslag for Lagtinget om at benytte halvdelen af fondens formue til et rente- og afdragsfrit lån over 30 år til aktieselskabet med ansvar for tunnelen til Suðuroy (P/F Suðuroyartunnil), og den anden halvdel til et ligeledes rente- og afdragsfrit lån over 10 år til Vágar Lufthavn til at udvide lufthavnen. Fondens samlede formue er på cirka 700 mio. kr. Formand for Búskaparráðið (Færøernes økonomiske råd) Johnny í Grótinum har udtalt til KVF, at de to lån i realiteten svarer til en afvikling af Investeringsfonden.

Færøerne bliver associeret medlem af IALA

Færøerne blev den 19. februar 2025 associeret medlem af den internationale organisation IALA (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities). Anmodningen om færøsk associeret medlemskab af organisationen blev bl.a. aktualiseret af færøsk overtagelse af sagsområderne farvandsafmærkning og fyrvæsen den 1. juni 2024.

Færøske Sissal vinder Dansk Melodi Grand Prix 2025

Færøske Sissal Jóhanna Norðberg Niclasen med kunstnernavnet Sissal vandt lørdag den 1. marts 2025 Dansk Melodi Grand Prix 2025 og skal dermed repræsentere Danmark ved Eurovision i Schweiz i maj 2025. Sissal er den 12. færing, der har deltaget ved Dansk Melodi Grand Prix og den anden færing, der løb med sejren.